

Factsheet 'Verstrekking gezondheidsgegevens cliënten vooruitlopend op inwerkingtreding Wmo'

De zorgaanbieders geven aan door verschillende gemeenten waarmee zij gecontracteerd hebben, op dit moment al - dat wil zeggen vóór de inwerkingtreding van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) - te worden bevraagd om persoonsgegevens van de nu bij hen in zorg zijnde cliënten ('overgangsccliënten') aan te leveren, veelal met als reden om de continuïteit van de zorg te kunnen garanderen voor de overgangsccliënten en/of om de facturatie in 2015 van het begin af goed te laten verlopen. De gegevens lopen uiteen van BSN van de overgangsccliënten tot hun naam, postcode, huisnummer, geïndiceerde ZZP, zorgomvang en ook het indicatiebesluitnummer. De voorliggende vraag is hoe deze gegevensverstrekking zich verhoudt ten opzichte van de voorschriften uit de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp).

Zoals wij hierna zullen toelichten, zijn wij van mening dat, omdat de verzochte persoonsgegevens (direct of indirect), te kwalificeren zijn als gezondheidsgegevens in de zin van de Wbp, de verzochte verstrekking van de persoonsgegevens door de zorgaanbieders alleen toegestaan zal zijn voor zover de verstrekking aantoonbaar noodzakelijk is voor de doeleinde(n) van de verstrekking, en hiervoor de expliciete toestemming van de overgangsccliënten is verkregen. Daarnaast geldt dat voor de verstrekking van het BSN een wettelijke grondslag ontbreekt, zodat de verstrekking daarvan niet toegestaan zal zijn. Ten slotte geldt dat met nog een aantal aanvullende verplichtingen uit de Wbp rekening gehouden dient te worden.

De door de zorgaanbieders zelf genoemde grondslagen uit de Wbp (uitvoering overeenkomst en/ of gerechtvaardigd belang) bieden hier geen soelaas, ter vervanging van de expliciete toestemming.

1. Inleiding

- 1.1 Zorgaanbieders krijgen vanaf januari 2015 te maken met nieuwe regelgeving ten aanzien van het uitwisselen van persoonsgegevens met de gemeenten, onder meer op basis van de Wmo 2015. Hierover hebben wij op 25 november 2014 een factsheet toegestuurd (factsheet). Voor de algemene beginselen ten aanzien van het verwerken van persoonsgegevens van cliënten op grond van de Wbp en de Wmo 2015 verwijzen wij naar deze factsheet.
- 1.2 Wij hebben begrepen dat in ieder geval twee zorgaanbieders die zijn aangesloten bij de VGN onafhankelijk van elkaar verzoeken hebben ontvangen van verschillende gemeenten waarin hen wordt verzocht bepaalde persoonsgegevens van overgangsccliënten te verstrekken met het oog op de overgang naar de Wmo 2015. De inhoud van de verzoeken en het soort persoonsgegevens waarom gevraagd wordt, kan per gemeente verschillen.
- 1.3 Kort gezegd, vragen de zorgaanbieders zich af of en in hoeverre zij kunnen voldoen aan de

verzoeken van de gemeenten (mede vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Wmo 2015).

N.B. Wij begrijpen dat de vragen zich niet richten op de initiële vulling op grond van de Jeugdwet. Voor de uitwisseling van persoonsgegevens in het kader van de Jeugdwet bestaan speciale regels, onder andere beschreven in Regeling gegevensoverdracht in verband met de invoering van de Jeugdwet.¹

2. Wettelijk kader

2.1 Het uitwisselen van de persoonsgegevens met de gemeenten valt aan te merken als een verwerkingshandeling in de zin van de Wbp. Persoonsgegevens mogen alleen worden verwerkt in overeenstemming met de wet, voor welbepaalde doeleinden en wanneer een rechtvaardigingsgrond aanwezig is. Daarnaast moet worden voldaan aan de algemene beginselen van de Wbp zoals het beginsel van dataminimalisatie, subsidiariteit en proportionaliteit. Dit betekent onder andere dat er niet meer persoonsgegevens mogen worden verstrekt dan noodzakelijk voor de doeleinden. Verder gelden er specifieke regels voor het verwerken van bijzondere persoonsgegevens, zoals gezondheidsgegevens, alsmede voor het verwerken van het BSN.

Soorten persoonsgegevens

2.2 De door de gemeenten verzochte persoonsgegevens zijn (direct of indirect) te kwalificeren als bijzondere persoonsgegevens, en wel gezondheidsgegevens. Dit volgt uit het feit dat de persoonsgegevens als zodanig opgenomen zijn in de administratie van een bepaalde zorgaanbieder. Dat feit maakt het als zodanig mogelijk om daaruit af te leiden dat het gaat om personen die in aanmerking komen voor zorg, en daarmee staat vast dat het gaat om gezondheidsgegevens.²

2.3 Verder is sprake van de verwerking van het BSN, waarover hieronder meer.

Doeleinde(n) van de verstrekking

2.4 Wij begrijpen uit de e-mails van de zorgaanbieders dat de gemeenten aangeven dat zij over de gegevens van overgangsccliënten wensen te beschikken om de continuïteit van de zorg te kunnen garanderen en/of om de facturatie in 2015 van het begin af goed te laten verlopen. De gemeenten willen er met name ervoor zorgen dat hun bestanden volledig zijn, zodat bij de overgang naar de Wm2015 meteen een volledig beeld bestaat van wie de overgangsccliënten zijn en er geen cliënten bij de zorgaanbieder zijn die niet bekend zijn bij de gemeenten. Hierdoor zullen de gemeenten een goed beeld krijgen van de zorgbehoefte

¹ Regeling van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 7 oktober 2014, kenmerk 673097-126988-WJZ, houdende gegevensoverdracht in verband met de invoering van de Jeugdwet.

² Hierover is een uitspraak gedaan door de Hoge Raad, zie HR 3 maart 2009, LJN BG9218. Hierin is onder andere geoordeeld dat gegevens waaruit informatie over de gezondheid van een persoon kan worden afgeleid (zoals identiteitsgegevens bij een laboratorium van een ziekenhuis) reeds bijzondere persoonsgegevens zijn.

en kunnen zij hun beleid daarop afstemmen.

Grondslag van de gegevensverwerking

- 2.5 Welke grondslag uit de Wbp van toepassing is, hangt af van het soort persoonsgegevens dat wordt verwerkt. Voor bijzondere persoonsgegevens, zoals gezondheidsgegevens, geldt een bijzonder regime en voor het verwerken van het BSN geldt dat daar altijd een grondslag voor moet zijn die uit een bijzondere wet volgt.

N.B. Zouden wij de vraagstelling reeds in het licht van de Wmo 2015 beantwoorden dan geldt het volgende. De Wmo 2015 voorziet in bepalingen over het uitwisselen van persoonsgegevens voor het leveren van algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen. Deze bepalingen prevaleren ten aanzien van de Wbp. Voor bijvoorbeeld het aanbieden van een maatwerkvoorziening zal altijd toestemming nodig zijn wanneer persoonsgegevens (waaronder bijzondere persoonsgegevens) worden uitgewisseld met de gemeente. Daarnaast biedt de Wmo 2015 een grondslag voor het verwerken van het BSN in het kader van het aanbieden van een algemene voorziening of een maatwerkvoorziening. Wij begrijpen echter dat in het onderhavige geval persoonsgegevens niet worden uitgewisseld om een voorziening aan te kunnen bieden als bedoeld in de Wmo 2015 (algemene voorzieningen noch maatwerkvoorzieningen), maar alleen om vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Wmo 2015 ervoor te zorgen dat gegevensbestanden van de gemeenten compleet zijn. Deze gegevensverwerking is niet voorzien in de Wmo 2015 of een andere specifieke wet. Daarom gelden de algemene privacy bepalingen uit de Wbp.

- 2.6 In de tabel hieronder is per soort persoonsgegeven weergegeven of, en zo ja op welke grondslag, gegevens mogen worden doorgegeven aan de gemeenten, in het licht van de Wbp. Zoals uit deze tabel volgt zijn wij van mening dat de verstrekking van de persoonsgegevens alleen toegestaan zal zijn met de expliciete toestemming van de cliënten, en dat de verstrekking van BSN verboden is. Omdat het hier gaat om gezondheidsgegevens zijn wij van mening dat een beroep op de algemene grondslagen, genoemd door de zorgaanbieders (te weten uitvoering overeenkomst en gerechtvaardigd belang) hier niet de vereiste rechtvaardiging kunnen bieden als alternatief voor de expliciete toestemming.

Persoonsgegevens	Grondslag	Artikel
NAW gegevens	Expliciete toestemming De NAW gegevens die de gemeenten opvragen zijn persoonsgegevens van cliënten van de zorgaanbieder. Hieruit is reeds af te leiden dat iemand een zorgvraag heeft. Om die reden zijn NAW gegevens in dit geval gezondheidsgegevens, en daarom te kwalificeren als bijzondere persoonsgegevens.	23 lid 1 sub a Wbp

	<p>Het verwerken van bijzondere persoonsgegevens is in beginsel verboden tenzij er een wettelijke uitzondering van toepassing is. Een uitzondering bestaat voor de zorgaanbieder ten behoeve van het verlenen van zorg. De Onderhavige gegevensuitwisseling valt hier niet onder.</p> <p>In dit geval kan een beroep worden gedaan op de algemene uitzondering van expliciete toestemming van de cliënt. Deze toestemming moet vrij, expliciet, specifiek, op informatie berustend en aantoonbaar zijn.</p> <p>Verder gelden de overige verplichtingen zoals beschreven in paragraaf 2 van de factsheet.</p>	
BSN	<p>Wettelijk voorschrift.</p> <p>Wanneer niet uitdrukkelijk in de wet is bepaald dat een BSN mag worden verwerkt, moet deze verwerking achterwege blijven. In het huidige recht is deze grondslag niet te vinden. Op grond van de Wmo 2015 en de Wet BSN in de Zorg mag het BSN wel worden verwerkt door de zorgaanbieder, maar op deze betreffende bepalingen kan voor de onderhavige gegevensuitwisseling geen beroep worden gedaan.</p> <p>Voor het uitwisselen van het BSN is derhalve geen grondslag.</p> <p>Het BSN mag niet worden gedeeld met de gemeenten voor de hierboven genoemde doeleinden.</p>	24 Wbp
Geboortedatum	<p>Expliciete toestemming</p> <p>Zie onder NAW gegevens</p>	23 lid 1 sub a Wbp
Geïndiceerd ZZP	<p>Expliciete toestemming</p> <p>Zie onder NAW gegevens.</p> <p>Hierbij moet nog worden opgemerkt dat</p>	23 lid 1 sub a Wbp

	<p>deze persoonsgegevens meer direct iets zeggen over de gezondheid van de overgangsccliënt. De gemeenten zullen daarom moeten aantonen waarom het noodzakelijk is voor het doeleinde waarvoor de gegevens worden opgevraagd om ook deze gegevens over de gezondheid van de overgangsccliënt te ontvangen.</p> <p>Wanneer het doeleinde alleen is om te controleren of de databases van de gemeenten met daarin de gegevens van de overgangsccliënten compleet is, zal het mogelijk niet noodzakelijk zijn om ook een Geïndiceerd ZZP te verstrekken. In dat geval moet verstrekking helemaal achterwege blijven.</p>	
Geïndiceerde functie	<p>Expliciete toestemming</p> <p>Zie onder 'Geïndiceerd ZZP'</p>	23 lid 1 sub a Wbp
Geïndiceerde zorgomvang	<p>Expliciete toestemming</p> <p>Zie onder 'Geïndiceerd ZZP'</p>	23 lid 1 sub a Wbp
Indicatiebesluitnummer	<p>Expliciete toestemming</p> <p>Zie onder 'Geïndiceerd ZZP'</p>	23 lid 1 sub a Wbp
Indicatie vervoer	<p>Expliciete toestemming</p> <p>Zie onder 'Geïndiceerd ZZP'</p>	23 lid 1 sub a Wbp
Ingangsdatum en einddatum	<p>Gerechtvaardigd belang</p> <p>Zie onder 'Geïndiceerd ZZP'</p>	23 lid 1 sub a Wbp

3. Vervolgstappen en aanvullende voorwaarden

- 3.1 Nu het gaat om een gegevensuitwisseling die niet is voorzien in het huidige recht (en evenmin in de Wmo 2015), is geen grondslag aanwezig om het BSN te verstrekken. Deze verstrekking moet achterwege blijven. Ten aanzien van de andere persoonsgegevens geldt dat, voor zover de noodzakelijkheid van de verstrekking aangetoond kan worden, de expliciete toestemming van de overgangsccliënt vereist is, en dat daarnaast ook aan de overige verplichtingen uit de Wbp moet worden voldaan (zie ook paragraaf 2 van de factsheet).
- 3.2 De zorgaanbieders en de gemeenten zullen in ieder geval de volgende voorschriften uit de Wbp in acht dienen te nemen voordat tot de gegevensverstrekking aan de gemeenten wordt

overgegaan.

- 3.2.1 De overgangsccliënten dienen deugdelijk geïnformeerd te worden over de gegevensverwerking.. De zorgaanbieder kan hiertoe - in samenspraak met de gemeente - een privacy statement op zijn website plaatsen en/of een flyer uitdelen waarop in ieder geval staat vermeld wie de verantwoordelijken zijn ten aanzien van de gegevensverwerking, wat de doeleinden zijn en om welke gegevens het gaat. Verder dient hierbij ook te worden aangegeven bij wie de cliënt terecht kan in geval van vragen of voor het invoeren van zijn rechten. Indien de zorgaanbieder reeds een privacy statement heeft, zou dat statement als uitgangspunt kunnen worden gebruikt en op de nieuwe gegevensverwerking kunnen worden aangepast.
- 3.2.2 Bij de informatieverstrekking kan tevens een toestemmingformulier worden gevoegd, zodat de expliciete toestemming van de cliënten wordt verkregen voorafgaand aan de uitwisseling van gegevens. Op dit formulier moet dan toestemming gevraagd worden specifiek voor de onderhavige gegevensuitwisseling.
- 3.2.3 De gegevensverwerking moet worden gemeld door de verantwoordelijken (lees: zorgaanbieder en de gemeente) bij het College bescherming persoonsgegevens of de interne Functionaris voor Gegevensbescherming. Wanneer er reeds meldingen zijn verricht, raden wij aan te onderzoeken in hoeverre de onderhavige gegevensuitwisseling valt onder de bestaande meldingen.
- 3.2.4 Er zullen door de verantwoordelijken passende technische en organisatorische maatregelen moeten worden genomen. Dit kan bijvoorbeeld meebrengen dat tussen de zorgaanbieder en de gemeente wordt afgesproken wie er bij de gegevens kunnen en op welke wijze de gegevens worden verstuurd (gesloten netwerk, versleuteld etc).
- 3.2.5 Indien een derde partij betrokken is bij de verwerking van de persoonsgegevens, zal met deze partij een bewerkersovereenkomst gesloten dienen te worden.
- 3.2.6 Ten slotte gaan wij ervan uit dat de gegevens niet buiten Nederland toegankelijk zullen zijn. Mocht dat anders zijn, dan gelden er aanvullende regels.

De factsheet 'Verstrekking gezondheidsgegevens cliënten vooruitlopend op inwerkingtreding Wmo' is een uitgave van de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) en is tot stand gekomen in samenwerking met Van Doorne N.V.

De Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) is de brancheorganisatie die opkomt voor de belangen van aanbieders in de gehandicaptenzorg. De 165 instellingen die bij ons zijn aangesloten, variërend van klein tot groot, bieden zorg en ondersteuning aan mensen met een verstandelijke, lichamelijke en/of zintuiglijke beperking.